

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krome, za Nemčijo in druge dežele 4 krome, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Zadnja beseda o podmolniškem gozdu.

Napredno časopisje je razkrilo, da je klerikalni deželni odbor kar pod roko sklenil s svojim pristašem, tesarjem Pustom, kupno pogodbo, s katero je prodal Pustu ves les v podmolniškem gozdu za 15.048 kron.

»Slovenski Narod« in »Slovenski Dom« sta radi te kupčiji prijela klerikalce dokazujoč, da so bili s to kupčijo davkoplačevalci oškodovani za težke tisočake.

Naglašala sta, da je prodani les vreden najmanj dvakrat toliko, koklikor je dal zanj Pust.

Ker je v javnosti ta razkrita kupčija, ki v najznačilnejši luči kaže vso ničvrednost klerikalnega gospodarstva, povzročila silno ogorčenje, pred vsem pa razburila kmetske davkoplačevalce, so se klerikalci tako ustrašili, da so sami spravili stvar pred deželni zbor in da je bil sam mogočni dr. Šusteršič v deželnem zboru pod pezo razkritij naprednega časopisja prisiljen predlagati, da se s Pustom sklenjena kupčija razveljavi, les pa prodaja potom javnega natečaja. Ta natečaj je bil razpisan do dne 28. januarja.

Ponudbena obravnava je imela, kakor se je poročalo v seji deželnega zbora pretekli torek, tale uspeh:

I. Za gozd, kakor leži in stoji z že posekanim lesom vred so obljubili:

1. Jakob Kastelic	25.000 K
2. Leopold Hafner	26.000 »
3. tvrdka »Leykam-Josefthal«	30.000 »
4. občina Dobrunje	32.000 »
5. občina D. M. v Polju	32.000 »
6. Ivan Zakotnik	34.000 »
7. Fran Drobnič	40.000 »

II. Za les, v gozdu rastoč in že posekan:

1. Fran Pust	15.048 K
2. Jakob Kastelic	18.000 »
3. tvrdka »Leykam-Josefthal«	26.000 »
4. Ivan Zakotnik	28.000 »
5. Fr. Drobnič	34.000 »

Sedaj pa vprašamo: Kdo je dal povod, da se je ta zadeva končala za deželo tako ugodno? Ali ne narodno časopisje, ki je razkrilo javnosti kaka kravja kupčija se je hotela napraviti s tesarjem Pustom? Ta mož je ponudil za les 15.043 kron, dočim ponuja Drobnič 34.000 K, torej še več kot enkrat toliko. Davkoplačevalci se pač lahko zahvalijo naprednim listom, da so odkrili to umazano kupčijo z deželnim imetjem. Naprednjaki smo lahko ponosni na ta svoj uspeh, pa naj potem klerikalci in njihovo časopisje še tako nesramno zabavljajo. **Napredno časopisje je rešilo deželi celih 19.000 K.**

Tako delajo za te, slovenski kmet, naprednjaki, klerikalci pa te na vseh koncih in krajih odirajo in sleparijo.

Za zahvalo, da se naprednjaki tako uspešno in požrtvovalno bore za kmetske koristi pa slovenski kmetje volijo za svoje poslance klerikalce, ki so jim kmetske koristi deveta briga.

Vstani in spregledaj zapeljani slovenski kmet!

Zopet vojna nevarnost na Balkanu?

Skoro vsako leto, kadar se začne sneg topiti ob vznožju očaka Balkana, zašumi kakor v panju spomladi živahno življenje tudi v balkanskih deželah.

Tu je tisti evropski kot, kjer je ozračje vedno nasičeno elektrike, kjer neprestano praskeče požar vojne nevarnosti.

Tudi letos se nam napoveduje požar, toda teh prorokovanj smo se tekom let že tako navadili, da nas vesti o vojnih zapletajih na Balkanu nič več posebno ne razburjajo.

S tem pa seveda še ni rečeno, da bi ne moglo priti končno do krvavega plesa doli na jugu.

Nasprotno, vsako leto je bolj verjetno, da se bodo končno nasprotja tako poostriala, da jih ne bo več mogoče poravnati.

Naj se že sodi tako ali drugače, eno je gotovo, da nevarnih zapletljajev na Balkanu ne bo preje konec, dokler bo obstajala trhla turška država.

Letos so jela na Balkanu izredno zgodaj švigati električne iskre.

Turčija je v nevarnosti, da se zaplete v vojno kar na dveh straneh: na eni strani z Grško, na drugi strani pa z Bolgarsko.

Preporno jabolko med Turčijo in Grško je otok Kreta.

Ta otok je sicer last Turčije, toda Krečani so si izvojevali malodane popolno samoupravo in delajo sedaj na to, da bi se otok, na katerem prebivajo skoro izključno samo Grki, priklopil grškemu kraljestvu.

Na Grškem se vrše že dlje časa velike homatije. Da se končno doseže mir in red, je kralj Jurij dovolil v to, da se skliče velika narodna skupščina, na kateri bi naj odposlanci vsega grškega naroda, kjerkoli prebivajo, sklepali o sredstvih, kako bi se Grški pomagalo k mirnemu in uspešnemu razvoju.

K tej skupščini bi naj imeli dostop tudi Krečani.

Ta vest je turško vlado silno razburila, češ, da bi udeležba krečanskih odposlancev na grški veliki skupščini pomenila toliko, kakor da bi Kreta že dejansko pripadala Grški.

Turčija je izjavila, da bo v slučaju, ako se Krečani pripuste na veliko skupščino, **takoj napovedala Grški vojno.**

Da podpre to svojo grožnjo, je jela na grško mejo pošiljati vojaštvo in streljivo. V solunskem okraju je poklicala pod zastavo rezerviste ter jela prirejati vojaške vaje v Tesaliji tik pred grško mejo. Sedaj stoji na grški meji brez vstetja stalne vojske 25 do 30.000 rezervistov.

A tudi na morju se Turki pridno gibljejo. Te dni je imelo turško vojno brodogradništvo velike vaje v Marmarskem morju, nato pa ima ukaz, da odpluje proti Solunu, da bi bilo v slučaju potrebe na pravem mestu.

Vzrok za napetost med Turčijo in Bolgarsko pa je druge narave.

V Makedoniji gospodarijo Mladoturki prav tako, kakor je preje vladal odstavljeni sultan Abdul Hamid: zatirajo Slovane na vse načine, zapirajo jim šole in cerkve, odlične narodne boritelje pa mečejo v ječe ali jih pa celo more.

Ko je lani dobila Turčija svojo ustavo, to se pravi, ko so dobili vsi državljani — mohamedanci in kristjani — enake pravice, so tudi makedonski Bolgari upali, da jim napoči solnce boljše bodočnosti.

Več bolgarskih četovodij je z ozirom na to odložilo orožje in izjavilo, da se pokore državni oblasti. Te vodje pa je vojno sodišče pretekli teden obsodilo na smrt.

Ta vest je vse Bolgare zadela kakor strela z jasnega neba in vsega naroda se je polastilo nepopisno ogorčenje in razburjenje.

Po vsi Bolgarski je zadonel enodušen klic: V vojno proti Turkom.

Dasi nerada, se je bolgarska vlada vendar le vdala enodušni zahtevi vsega naroda ter se je jela pripravljati na morebitno vojno.

Poklicala je v službovanje vse rezerviste ter jela pošiljati polk za polkom na turško mejo. Sedaj vozijo neprestano vojaški vlaki iz Sofije na mejo nove čete, topove, streljivo in živila.

A tudi Turki ne mirujejo.

Mobilizirali so ves 3. armadni kor, ki se nahaja v jedrenski pokrajini (Adriano-pel) ter jeli voziti na bolgarsko mejo voj za vojem, topove in streljivo.

Takšen je sedaj položaj na Balkanu.

Morda se črni oblaki razprše, ni pa izključeno, da bi ne začelo v kratkem tam doli treskati, da se bo tresla vsa Evropa, zlasti ako je resnična vest, ki se širi po Carigradu, da so Bolgarska, Srbija in Grška sklenile med sabo zvezo v to, da enkrat složno obračunajo s Turki ter jih po-ženo iz Evrope.

Vodja klerikalne stranke dr. Šusteršič je v seji deželnega zbora dne 25. t. m. priznal, da se je klerikalna stranka zvezala z Nemci proti slovenski Ljubljani. Slovenski kmet, ki si volil v deželni zbor te klerikalne poslance, kaj porečeš ti k temu?

Politični pregled.

Avstrija.

Deželni zbori so večinoma že končali svoje posle, samo češki deželni zbor je šele začel zasedati.

Približuje se zopet čas, ko bo sklicana poslanska zbornica. Do tega časa pa mora biti izvedena tudi napovedana sprememba v ministrstvu.

Kaki bodo novi ministri, se še ne ve, samo toliko je gotovo, da dobe tudi Jugoslovani svojega ministra. Nemci so že uvideli, da tega ne morejo več preprečiti, zato so se vdali v svojo usodo, zahtevajo pa kot protitežje proti jugoslovanskemu ministru posebnega ministra za nemške planinske dežele. Če se jim bo ta zahteva izpolnila, je dvomljivo, prav verjetno pa je, da bodo dobili v nemškem krajinskem ministrstvu novega visokega uradnika, ki bo imel nalogo, ščititi nemške narodne koristi v planinskih deželah.

Hrvatska.

Ban baron Rauch je končno vendarle padel, ta vesela vest se širi sedaj kakor blisk po vsem Hrvatskem. V sredo je cesar sprejel barona Raucha ter mu naznanil, da je sprejel njegov odstop. Za novega hrvatskega bana je imenovan dr. Nikola pl. Tomašić, za podbana pa Srb dr. Šumanović. Za hrvatskega ministra v Pešti bo najbrže imenovan narodni poslanec in bivši hrvatski ban grof Teodor Pejačević. Želeti bi bilo, da bi z novo vlado napočili tudi Hrvatski lepši dnevi.

Bosna in Hercegovina.

V Bosni, ki smo jo lani priklopili naši državi, vladajo prav take razmere kakor na Turškem. Svobode ni nobene, državljani pa so pri vsakem koraku obdani od čete plačanih vohunov. Ti vohuni so nedavno tega ovadili šestorico Srbov radi zločinov, za katere nihče drugi ne ve kakor ti vohuni in — vojno sodišče. Na ovadbo se je vršila tajna preiskava in tajna obravnava. Pri obravnavi so bili vsi obtoženci obsojeni v težko ječo od 5 do 7 let. Kakšen zločin so ti reveži zakrivali, nihče ne ve. Pravijo, da so jih vohuni ovadili, da so bili za časa vojne napetosti med Srbijo in Avstrijo med srbskimi ustaši.

To se seve ni dognalo, ker ni bila zaslišana nobena priča, verjelo se je samo ovaduhom-vohunom. Tako postopa Avstrija s svojimi novimi državljani. Pa zavržemo proti Turčiji!

Rusija.

Znano je, da obstoji v Rusiji kot kazen tudi izgon v Sibirijo. To kazen je smelo doslej izreči sodišče in tudi politične oblasti in sicer te brez vsake sodbe. Da so bili pri političnih oblastih glede izgonov v Sibirijo na dnevnom redu velike krivice, je umljivo. Ruski državni zbor (po rusko: gosudarstvena дума) je to uvidel ter te dni sprejel zakon, ki prepoveduje izgon državljanov v Sibirijo, ako tega izгона ne izreče sodišče. Politične gosposke (pri nas okrajna glavarstva) torej odslej ne bodo imele pravice poljubno pošiljati v pregnanstvo njim neljube osebe.

Somišljeniki, narodnjaki, naročajte in širite „Slovenski Dom!“

Ali bo 18. maja res konec sveta?

Svoja izvajanja v zadnji številki smo končali z vprašanjem, če bo nam res treba 18. maja povezati culico, da se preselimo na oni svet?

Predno se pričnemo pripravljati na dolgo pot, oglejmo si nevarnost, ki grozi naši zemlji od Halleyjevega kometa, nekoliko поближе.

Povedali smo že, da so učenjaki dognali, da se nahajajo v kometovem repu silno nevarni strupi.

Strup je sam na sebi silno nevarna stvar, so pa slučajji, da izgubi strup svojo nevarnost.

Poznamo na primer strupe, ki imajo celo zdravilno moč, ako se primerno razredčijo.

Učinkovanje strupov ni torej odvisno toliko od kakovosti, marveč v prvi vrsti od količine.

Da pa bomo stvar boljše razumeli, moramo predvsem odgovoriti na vprašanje, kakšne so pravzaprav zvezde repatice?

Še pred nedavnimi desetletji so bili kometi ona nebesna telesa, ki so nam zadajala največ ugank.

Na nebesnem oboku so vedno vidljive razne maroge, ki se bolj ali manj svetlikajo.

Mi, ki nismo zvezdoslovci, bi gotovo proglasili te maroge za navadne zračne oblačke.

Zvezdoslovci, ki imajo na razpolago ogromne daljnoglede, pa so drugega mnenja!

Ti pravijo, da so te nebesne maroge, ki se nam zde kakor oblački, velikanski kometi, neprimerno večji, kakor so solnce, mesec in zvezde, ki jih vidimo na našem nebesnem oboku.

Ti kometi hodijo po neskončnih svetovnih prostorih svoja pota in prav često se prigodi, da trčijo z nepopisno silo v kakšno zvezdo.

Posledica je splošni polom, katastrofa za dotično zvezdo, ki se spremeni v prah in pepel.

Naše solnce je samo zvezda med milijoni drugih zvezd.

Kar se drugim zvezdam more prigoditi, to se lahko pripeti tudi solncu.

In če se to prigodi, potem je konec solnčnemu sistemu in naša zemlja bo z ostalimi zvezdami solnčnega okrožja zgorela, kakor slabo tleča iskrica v prasketajoči peči.

Izmed oblačnih marog, ki smo jih gori opisali, jih pride pet ali šest vsako leto zemlji tako blizu, da jih lahko opazimo v daljnogledu.

Zemlja se torej neprestano nahaja v silni nevarnosti?

Da, nahaja se v prav taki nevarnosti, kakor mušica v ozračju, skozi katero frči topovska kroglja.

Naša zemlja je v neskončnem svetovnem prostoru kakor mušica, ali je potem verjetno, da bi prav to mušico zadela topovska krogla — ona zvezda repatica, ki hodi svoja pota po vsemirju?

Ta verjetnost je tako majhna, da lahko z mirno vestjo trdimo, da bo še preteklo ne morda samo tisoč in tisoč, marveč celo milijone in milijone let, predno se bo zgodilo kaj takega.

Radi Halleyjevega kometa, ki se nam napoveduje meseca maja, lahko torej spimo brez skrbi: storil ne bo niti nam, niti naši zemlji ničesar hudega!

Razgled po Slovenskem.

r **Volilna dolžnost** je sedaj vpeljana v Ljubljani za občinske, po vsem Kranjskem pa za deželnozborske in državnozborske volitve. Potrebna je le še cesarska sankcija. Volilna obveznost se na noben način ne vjema z volilno pravico, ampak ji naravnost nasprotuje. Toda bati se nam nikakor ni treba tega sklepa, s katerim so klerikaleci le sami sebi pripravili bodoči pogin. Čimbolj bodo ljudje prisiljeni voliti, tembolj se bodo hote ali ne hote morali zanimati za politična vprašanja. Da bodo čitatelji poznali nove določbe, jih tukaj objavljamo v glavnem: § 1. Vsak, ki ima po § 4. volilnega reda za državni zbor pravico v vojvodini Kranjski voliti, je dolžan ob volitvah udov poslanske zbornice državnega zbora, ki se vrše v vojvodini Kranjski, priti določene volilne dni v času, predpisanem za glasovanje, k volilni komisiji in oddati svojo glasovnico (volilna dolžnost). § 2. Kdor se brez opravičenega razloga odtegne svoji volilni dolžnosti, se kaznuje z globo od 1 K do 50 K. Pri odmeri kazni je uvaževati osebne razmere in gospodarski položaj volilnega upravičenca. Ako se prestopnik ponovi, je odmeriti višjo kazen v izmeri, ustanovljeni v prvem odstavku. § 3. Razlogi, kateri volileca, ki se volitve ni udeležil, opravičujejo, so zlasti: 1. ako volilec vsled bolezni ali slabosti ne more priti na volišče; 2. ako volilec zadrže uradne ali sicer neodložne stanovske dolžnosti; 3. ako je volilec na potovanju izven kranjske dežele; 4. ako volilec zadrži bolezen v rodbini ali druge neodložne rodbinske zadeve; 5. ako volilec zadrže prometne ovire ali druge nepremagljive okolščine. § 4. Pravico kaznovanja ima politično okrajno oblastvo volilnega okraja. § 8. Globe se izterjajo potom politične izvršbe. Globe se ne smejo izpremeniti v zaporne kazni. Globe se stekajo v občinski ubožni zaklad volilnega kraja.

r **O dobrodelnih zavodih** je deželni zbor sprejel te-le odsekovne predloge: Deželni zbor pripozna potrebo izpopolnitve v bolnici in preosnove v blaznici ter na-

roča v ta namen deželnemu odboru, naj izdelata čimnajprej natančen program. 1. V delno rešitev tega programa se dovoli za leto 1910 neprekoračeni kredit v znesku 150.000 K, katerega sme deželni odbor v slučaju potrebe potom posojila pokriti, odnosno v ta namen porabiti glavnico, ki je last bolničnega zaklada. Iz tega naj se pokrije potrebščina za zgradbo prosekture, dopolnitve infekcijskega in opazovalnega oddelka, za napravo detajlnih načrtov za zgradbene izpremembe, med katerimi bodi v prvi vrsti omenjena preskrba bolj primernih ubikacij za sestre, device in druge uslužbence dobrodelnih zavodov. 2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje tako za zgradbo, kakor za obrat v novi prosekuri državni prispevek. 3. Deželnemu odboru se naroča, da predloži izdelane potrebne načrte in proračune za one zgradbe, katere je izvršiti počenši s 1. januarjem 1911 v prihodnjem zasedanju. 4. Deželnemu odboru se naroča, da sklepu pod II., I. izposluje Najvišje potrjenje. Nadalje sta se sprejeli sledeči resoluciji: 1. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje sedanjim razmeram primereno zvišano oskrbnino za bolnike v deželni bolnici. 2. Deželnemu odboru se naroča, da se začasno dobi prostor na opazovalnem oddelku, da se premestijo hiraleci v prislilno delavnico.

r **Proračun kranjskih dobrodelnih zavodov** je letos tak: A. Bolnični zaklad: Skupna potrebščina 463.100 K, pokritje 182.232 K, primanjkljaj 280.968 kron. B. Blaznični zaklad: Skupna potrebščina 244.525 K, pokritje 42.341 K, primanjkljaj 202.184 K. C. Porodnični zaklad: Skupna potrebščina 34.709 K, pokritje 4891 K, primanjkljaj 29.818 K. D. Najdeniški zaklad: Skupna potrebščina 15.163 K, pokritje 642 K, primanjkljaj 14.521 K.

r **Za varstvo planinskih evetlic** je kranjski deželni zbor sprejel predlog dr. Vilfana, ki se glasi: 1. Deželni odbor se pozivlja, da čimpreje sklene novelo k zakonu z dne 28. maja 1898, št. 28 dež. zak. iz leta 1898, s katero novelo se razširi varstvo planink in kraljeve rože na drugo planinsko evetje. 2. C. kr. vlada se pozivlja, da naj pri podrejenih oblastih poskrbi za to, da se bode zakon z dne 28. maja 1898, št. 28 dež. zak., strogo izvrševal.

r **Marijanišče** je imelo malo smole s prezgodnjim veseljem. Vložilo je prošnjo za deželni prispevek k novi zgradbi deškega sirotišča in finančni odsek, ki je sila galanten ob vseh klerikalnih prošnjah, katerih prihaja od vsakovrstnih cerkva in samostanov na cente, je predlagal, naj dovoli deželni zbor 100.000 K podpore, ki bi se imela izplačevati vodstvu Marijanišča v petih letih po 20.000 K na leto. Nasprotno je dr. Triller predlagal, naj se dovoli le 50.000 K (kar je tudi preveč), in za čudo je obveljal ta predlog.

r **Kranjski deželni zbor** je izdelal načrt za novo poslopje, v katerem bi bili nastanjeni razni deželni uradi. V zadevi starega, še po potresu preostalega »lontovža«, se še ni končno odločilo, ali se podere ali pa se ohrani kot starina.

r **Nova korupcija v deželnem odboru** se zopet pripravlja. Suplentsko mesto na tukajšnji realki je zapustil neki Marinko, o katerem se govori, da je sam sprevidel, da ni za rabo v šoli. Kakor čujemo, hoče sedaj to ničlo sprejeti dež. odbor. Poslal jo bo menda na deželne stroške na Nemško, da proučuje zadružništvo. Tako bo imel deželni odbor kmalu za strokovnjake same nesposobne, falirane ljudi.

r **Za boljšo zvezo Idrije** je poslanec G a n g l v deželnem zboru vložil ta-le nujni predlog: Deželni zbor skleni: Vlada se pozivlja, naj stori vse potrebne korake, da se izboljšajo poštno prometne zveze z Idrijo. V to svrhu nasvetujejo podpisanci: 1. Ustanovi naj se avtomobilna poštna zveza med Logatecem in Sv. Lucijo. 2. Če bi ta iz kateregakoli vzroka ne bila izvedljiva, se naj odredi: a) dvakrat na dan prihajajočo in odhajajočo navadno poštno zvezo Idrija-Želin-Sv. Lucija. Na Želinu naj bi bilo prepreganje konj in od tu stranska proga v Cerkno; b) določi naj se obstoječi poštni progi Idrija-Logatec prepreganje konj v Godoviču. 3. Nujno potrebna je poštna zveza med Idrijo in Vipavo, zato se naj čimpreje zvežeta oba imenovana kraja z vozno pošto.

r **Iz »Kranjske hranilnice«** je bilo v mesecu decembru l. l. dvignjenih 1 milijon 303.451 kron.

r **Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov za Kranjsko s sedežem v Ljubljani** obvešča tem potom svoje člane, da je prejelo od tukajšnje slav. Kolinske tovarne večjo vsoto kot prispevek v društveni podporni sklad. Z ozirom na to, da Kolinska tovarna prispeva temu podpornemu zakladu, in da je slovansko podjetje, ki izdeluje kavine primesi, ki nadkriljujejo v dobroti konkurenčne izdelke, je dolžnost slovenskega sotrudništva gledati na to, da se v prvi vrsti povsod razpečavajo izdelki domačih tovarn in pozivljamo svoje člane, da uvažujejo s posebno vnemo današnjo prijavo. O d b o r.

r **Peti planinski ples**, ki ga je priredilo v torek zvečer »Slovensko planinsko društvo«, se je v vsakem oziru izvrstno obnesel — prav tako, kakor doslej vsi štirje njegovi predniki preprijetnega spomina. Občinstva se je kar trlo in veselo razpoloženje je trajalo do jutra.

r **Družba sv. Cirila in Metoda** praznuje letos svojo 25letnico začetkom julija. Te slavnosti se udeleže slovenskomisleči rodoljubi vseh slovenskih pokrajin; vsa narodna društva pa naj bi vsako po svoje sodelovala, da bo slavje veličastnejše. Program za to slavnost sicer še ni sestavljen, opozarjamo pa posebno vsa narodna dru-

štva, da se za to slavnost pripravijo, se mobilizirajo in s svojim sodelovanjem pospeše velepomembno 25letnico obrambe in procvita našega naroda po dični družbi sv. Cirila in Metoda.

r Lepa pridobitev za Spodnji Štajer.

Za novo agrarno operacijo, ki se ustanovi za Spodnji Štajer v Celju, je imenovan kot lokalni komisar neki **Sima - Gall**, ki je dosedaj služboval kot lokalni komisar pri agrarni komisiji v Ljubljani. S tem novim imenovanjem se je dala štajerskim Slovincem lepa narodnostna koncesija; kajti Sima - Gall pride v Celje kot Slovence! Sima - Gall pa ni le zagrizen nemškutar, marveč tudi eden najbolj lenih vladnih uradnikov. Da bi ne imel velikanske protekcije, bi bil že zdavnaj discipliniran in odpuščen. Sedaj pride na Spod. Štajersko, kjer rabijo pri agrarni operaciji človeka, ki bo nekaj markiral, dejansko pa bo ostalo vse pri starem in se vsaj za Slovence ničesar ne bo storilo.

r **V Biljah na Goriškem** so bile v torek dne 1. februarja občinske volitve. Vkljub strastni klerikalni agitaciji so v vseh treh razredih zmagali naprednjaki. Živelci vrli in zavedni kmetski možje! — Slovenski kmetje na Kranjskem posnemajte napredne Biljane!

r **Pevsko bralno društvo »Štanjel«** v Štanjelu priredi v nedeljo veliko predpustno veselico s petjem, igro, godbo, šaljivimi prizori in s plesom v prostorni in krasni dvorani na štanjelskem gradu. Pri veselici in plesu igra sokolska godba iz Prvačine. K obilni udeležbi vljudno vabi bližnje Notranjce odbor.

r **Iz Kastva na Primorskem.** V noči od 22. na 23. januarja so vlomili neznani tatje v tukajšnjo župno cerkev ter pokradli več dragocenosti: kakor monštranco, ciborij, kelihe ter izpraznili cerkvene pušice. Enega izmed tatov so prijeli na Reki. Mož se piše Podlesnik in je doma iz Zagorja na Pivki.

r **Iz Jušič pri Kastvu.** V tukajšnjo vaško cerkev so vdrla nepoznati tatovi v noči od 29. na 30. januarja ter pokradli nekatere uhane in verižico iz zlata, nahajajočo se na kipu matere božje. Kip je bil s steklom prekrit, katero je lopov z nekakšnim predmetom prerezal ter se je pri tem tudi sebe znatno obrezal, kar dokazuje znatni krvavi madež. — Isto noč je tudi nekdo vlomil v tukajšnjo »Čitalnico« ter ukradel iz zaprte miznice pušico za nabiranje prispevkov za družbo sv. Cirila in Metoda. Pušica je bila že skoro polna. Drugi dan so jo našli približno en kilometer daleč blizu ceste razbito in seveda — prazno. Pozor pred takšnimi gosti.

Dolenjski novičar.

d **O dolenjskih železnicah** je deželni zbor sprejel to-le resolucijo: »Deželni odbor naj se obrne z vlogo na upravo držav-

nihi železnic, ki naj potrebno ukrene, da bodo železnični kolodvori zadostno razsvetljeni in da se vpelje v Stražo trikratna zveza (na dan). Tudi naj se dela na to, da se vpelje hitrejša voznja in zadosti ljudstvu z osebnimi vozovi.

d **Iz Škofljice.** Uspeh škofeljskih diletantov Ciril - Metodove podružnice pri nedeljski veselici je bil popoln. Sicer so nam ljubljanske predpustne prireditve skoro docela odtegnile ljubljanske goste, toda zbralo se je veliko domačega občinstva. Igrali »Bratrance« in »Eno uro doktor« sta se igrali z nepričakovano spretnostjo in vnemo. Naštevati posamezne vloge bi bilo preobširno, zadoščaj torej naše splošno priznanje vsem in vsakemu članu posebej. Dovoljeno pa nam vendar bodi, izreči še zahvalo članu slovenskega deželnege gledališča, ki se je prostovoljno priključil diletantom v njihovem požrtvovalnem delovanju, v plemenite narodne svrhe. Med igrama je govornik od meje govoril o ljubezni do domovine in o rodoljubni vzgoji. — Vabimo že sedaj k zopetni prireditvi škofeljskih diletantov dne 13. februarja t. l. ter pričakujemo prav obilno udeležbo od blizu in daleč, preskrbljeno bo za pošteno zabavo, a kuhinja in gostilna gosp. Ogorelea je znana po dobri oskrbi.

d **Iz Št. Lovrenca ob Temnici** se nam piše: Imeli smo reveža, ki je dlje časa bolehal. Huda zima ga je pa potrla tako, da smo se bali za njegovo življenje. Ker nam naš župnik Oblak večkrat očita, da smo zanikrni, ker pustimo, da več ljudi umrje brez zakramentov, smo poslali nekoga dne po g. župnika ob 9. dopoldne, da bi prišel bolnika spovedat in obhajati. Povedalo se mu je, da je bolnik zelo slab, župnik pa je bil vkljub temu prišel šele popoldne in je bolnika samo spovedal, obhajilo pa je odložil za drugi dan. Če bi bil bolnik izročil župniku kake hranilne knjižice, o, potem bi bil župnik ves drugačen. Gotovo bi vse storil, kar bi bolnik zahteval od njega. Ko je drugi dan prišel župnik obhajati bolnika, je bil ta že mrtev. Župnik je mrliča mazilil, trdeč, **da je duša še dve uri po smrti v človeškem telesu.** Ker kaj takega še nismo nikdar slišali, smo seveda župnika vsi debelo gledali. Tudi pri pogrebu se je opazilo, da pokopava berača. Pri nas je navada, da je vsak pogreb z mašo. Župnik pa ni hotel čakati, da bi prišli pogrebi z mrličem v cerkev, ampak je mašo do malega že preje opravil. Pri nas je tudi ta grda razvada, da je po taki maši vselej »ofer«. Pa saj vemo, da našim prečastitim ni toliko za zakramente in za maše, kakor za hranilnične knjižice in za »ofre«. Kronice in samo kronice so tisto, za kar se naši duševni pastirji pehajo. Ker so bili pogrebi radi slabega vremena pokriti, je zavpil župnik nad njimi, rekoč: »Pogrebi so navadno odkriti!« Nato mu je nekdo odgovoril:

»Saj so navadno tudi mrliča pri maši, ta revež pa ni bil!« Rečemo le toliko, da, če bo župnik Oblak še kaj časa pri nas, potem bomo imeli vsi farani tako vero, kakoršno ima on, da se namreč svitile kronice boljše kakor črni krajevarji.

d **Iz Pijavice.** Za počt' je b'lo, kako je meril Lojze tisto pot Pijavčanom. Bog ve, kje se je učil in kje je je dovršil svoje tehnične študije. Ne vem, ali je že kot kak inženir pri nas nastavljen ali kaj. Ko sem zvedel, da pot merijo, me je prijela radovednost, da sem šel pogledat, kako neki bo Lojze skozi take »rešpetine« gledal, kot sem jih videl svojčas pri tistih gospodih, ki so pri nas merili svet za novo železnico. Pa začudil se nisem malo, ko sem mesto pričakovanega zagledal samo Lojzeta brez vseh takih priprav — na široko stopati in obenem mahati z rokami in šteti: eden, dva, tri . . . . Ko odmeri en kos pota, pa pravi: toliko pota mora ta, toliko oni itd. posuti. Jaz pa sem vse to opazoval in v duhu sem premišljeval tele vrstice, ki so mi kar nenkrat padle v glavo:

„Kljub, bleščečim solnčnim žarkom,
Stopa Lojze proti jarkom,
Oj presneta vozna pot,
Kak' si meni ti napot!“

O, kako so se smejali vsi obema junakoma iz Gor. Mladatič. Repuševemu Šimnu je duh menda kar omrknil in jeza ga je trla po vseh udih not do mozga. Ko ga eden prav nedolžno vpraša: »Stric Šimen, ali ste že brali?« — »E, bral, molči!« je zarohnel, pa je b'lo. — Lojze se je izkazal tudi sedaj bolj pametnega in se samo nasmejal, če mu je kdo o tem omenil. Tuhta pa tuhta, kdo bi bil dotičnik, ki se zanima zanj. — Šimen se tolaži pa z bodočnostjo ter pravi: »O ko bi vsaj mi zmagali, da bi tudi Pijavčani morali pot posipati; to bi se jim smejali!« — O, pa ne bo tako! Šimen, ali se še do sedaj nisi izbrihtal in spametoval! Bodočnost bo še le pokazala, da

„Sladke s nje sanjaš, Šimen dragi . . .
Oj zbudi se in se predrami!
Saj veš, da več pomoči ni,
Če se ti enkrat vse skazi!“

d **Iz Mladatiž (Tržišče)** se nam z druge strani piše: Dopis, ki ga je skoval znani mladi dopisnikspomočjo Heronovega strica v zadnjem »Slov. Domu« je v prvi vrsti smešen in skoro ni vreden odgovora. Smejati se mora pri nas vsak, kdor pozna resnične razmere v naši občini in kdor pozna zgoraj imenovane možakarje. Ta dva moža nekaj zabavljata glede poprave našega pota. Raje naj bi molčala, ko vemo, da razumeta toliko, kot zajec na boben. Dobro vemo, da sta za vsak napredek nasprotnika, sicer bi ne pisala take otročarije. Pa kaj bomo od takih pričakovali, ko eden gotovo še ne ve, iz česa je kruh, drugi pa bržkone tudi ne zna ločiti ovsa od pšenice. Taki ljudje naj bodo le tiho doma za pečjo in naj ne delajo nepotrebnih preprirov. Pa saj bi še nič ne rekli, ko bi kdo izmed ostalih vrlih mož iz Pijavice kaj o tem

omenil, ker vemo, da so bili ti možje še vedno vneti za napredek našega kmečkega stanu. Odločno si pa prepovedujemo, da bi se vtikali v naše stvari ljudje, ki še pojava nimajo o plačevanju davkov. Mladatičanje ne zahtevamo od sesednih vasi nič drugega kakor to, kar terjajo zakoni. V občini imamo pametnih in naprednih mož, ki bodo brez neizkušenih zabavljačev skrbeli, da bodo naša pota lepo vrejena.

d Iz Sv. Križa pri Kostanjevici. V predzadnji št. „Domoljuba“ se tukajšnji kaplan Fatur zagovarja glede veselice požarne brambe češ, da je o stvari popolnoma nedolžen in da je to, kar je „Slov. Dom“ pisal v št. 2, navadna liberalna laž. Kakor sem pa pozneje poizvedel, je kaplan Fatur govoril, da se bode čisti dobiček delil in sicer polovica „Sokolu“ in polovica „Požarni brambi“, torej je tudi s tem dosti rečeno, da je požarni brambi precej škodovalo, če pa tudi na tem ni nič resnice. Vam povem, da je potem to navadna klerikalna laž, kajti to sem jaz zvedel od ljudi vašega kalibra, da celo en član „Izobraževalnega društva“ je to govoril. Povem vam pa le, gospod kaplan, ako vam je tudi to nepotrebno društvo odveč in ga le radi tega tako sovražite, ker sem slučajno jaz načelnik, da vam to šaržo vsak trenotek drage volje odstopim, ter vas povabim na občni zbor, kateri se bode vršil najbrže 13. sušca t. l. v pisarni liberalne posojilnice. Bodite prepričani, da bomo kakor en mož glasovali za vas, kajti ravno tak človek, kateri ima dobrih 24 ur prostega časa na dan, bode tako službo najlaglje opravljal. Na kar vas posebno še opozorim, ima to društvo edino te slabosti, da nič ne nese, zato vam bode kot bodošemu načelniku za vaše mlade „Čukce“ zelo malo ostajalo za cigarete in salame.

Jos. Kodrič,

t. č. načelnik prost. gasilnega d. uštva.

d Iz Kostanjevice. Ob ustanovitvi našega „Sokola“ jih je bilo dosti, ki so zmajevali z glavo in brihtni „Slovenčev“ dopisovalec, — najsi je bil že starejši grešnik ali mlajši začetnik — je to zmajevanje z glavami porabil v proroško trditev: nov sokolski zarod bo žalostno poginil, predno mu zrastejo peroti. Ker bi bila nečedna manira se baviti s poročili take vrste, je naš „Sokol“ ne meneč se za ugibanja naklonjenih in nenaklonjenih ubral takoj pot notranjega dela, ki utegne, — kakor vse kaže — sokolstvu uglasiti široko pot tudi ob zeleni Krki. Dne 30. t. m. pa je priredil naš „Sokol“ svojo prvo veselico ozir. zabavni večer s sporedom, ki je bil za ta čas najprimernejši. Dvodejanska burka „Trije tički“ je bila spretno pripravljena in tudi posamezne vloge so bile srečno izbrane. Gostilničarja Jarma je dobro pogodil br. Gerlovič in istotako je gospa dr. Češarkova temperamentno predstavila njegovo ženo Špelo. Trije tički: krojač Igláč, piskrovez Joško in urar Zajec, katere so igrali bratje Rabuse, Jereb in Kladovešek, bili so skozinskoz predmet nepre-

stanega smeha. Posebno sta ugajala krojač in piskrovez. V drugem dejanju sta poleg imenovanih nastopila še brata Bučar, kot sodnik in dr. Češark, kot sodni sluga Peter, ki je bil tipičen po maski in igri. Kot stražnik je nastopil br. Herkselj. Priprave in prireditve samo je vodil z redko požrtvovalnostjo podstarosta br. dr. Češark, kojega zasluga je v prvi vrsti, da je bil uspeh prireditve tako časten. Do gmotnega uspeha pa je največ pripomogla tombola, za katero ste gospe dr. Češarkova in dr. Prevčeva nabrali 112 lepih dobitkov, za kar jima bodi na tem mestu izrečena topla zahvala. S prispevki na dobitkih in s svojo številno udeležbo pa je kostanjeviško in okoliško prebivalstvo jasno pokazalo, da uvažuje pomen sokolske organizacije in da čuti narodno. Po predstavi in tomboli se je razvila nepriljubljena zabava in ples, ki si ga je privoščil posebno mlajši svet do ranega jutra. S svojim obiskom so nas razveselili posebno bratje Sokoli s Krškega, Sv. Križa in vsikdar zvesti prijatelji iz Št. Jerneja. Sploh je bila udeležba tako velikanska, da so bili obširni prostori br. Bučarja natlačeno polni. Slava kostanjeviškemu občinstvu, ki se zaveda svoje dolžnosti napram sokolski organizaciji, koje namen je povzdigniti telesne in npravne sile v slovenskem narodu. Na zdar!

d Vače pri Litiji. V „Domoljubu“ št. 4 je navedel neki zakrinkani poštenjak, da Sokoli uporabljajo šolske prostore itd. Resnici na ljubo izjavljam, da Sokoli niso še do danes prekoračili praga šolskih prostorov v svrhu kakega sestanka ali kaj sličnega, tudi odločno oporekam, da bi bili Sokoli krokarji in čikarji, kakor jih v svoji krščanski lažnjivosti nazivlja neznani mi dopisun. Kar je sedaj Sokolov, so sami poštni fantje in možje in sem kot predsednik nanje ponosen. Če je pa telov. odsek „Sokola“ provzročil zakrinkancu bolečine, ga pozivljam, naj se podpiše, ako ga ni sram svojih laži. Mogoče bodem v položaju, da mu ustmeno dam uspešno lekcijo. Rado Kozjek, predsednik odseka litijskega „Sokola“ na Vačah.

d Kletarski tečaji. Pri državni vzorni kleti v Novem mestu so se vršili tekom te zime štirje trodnevni tečaji, ki jih je obiskalo 80 posestnikov ne samo s Kranjskega, ampak tudi iz sosednih dežel. Vseh tečajev je bilo doslej v desetih letih 23 in vseh udeležencev že 360. To priča, da so prišli naši vinogradniki, vinski trgovci in gostilničarji sami do spoznanja, da je tudi v kletarstvu treba napredka in da tudi v tej stroki na dosedaj slučajni, mnogokrat celo na vraže spominjajoč, zastarel način ne pridemo do cilja, marveč da je treba spoznati pravo, znanstveno podlago vsega ravnanja z vinom in moštom, kar nas uči umno kletarstvo.

d Zadruga vseh obrtnikov metliškega sodnega okraja v Metliki naznanja, da se bo dne 27. t. m. vršila preizkušnja 19 pomočnikov, ki so v preteklem letu svojo učno dobo dokončali

in bili oproščeni. Preizkušnja se bode vršila v zadrugi pisarni v „Obrtnem domu“, in sicer od 9. do 11. dopoldne in od 2. do 4. popoldne. Vabijo se vsi pomočniki, ki še skušnje niso delali, pa želijo to storiti, naj se zglase do 20. t. m. pri zadrugnem načelnstvu. Taksa preizkušnje je 3 krone.

d Iz Hotiča se nam piše: Te dni je županove — Franc Dernovška — gosposkinje 4letni sinček utonil v potoku. Voda ga je zbrusila do Save, kjer so ga šele drug dan našli.

Jz Krmelja pri Št. Janžu.

d Nova metla pometa vsaka dobro, pravi pregovor. To smo opazili rudniški delavci takoj, ko je novi g. inženir nastopil svojo službo. Saj je že bil zadnji in skrajni čas, da je vodstvo poiskalo nekoga, ki bi naj uvedel enkrat red. Če bi ostalo pri starem, bi morala družba končno propasti, ko je imela za voditelje take ljudi, kakor so bili n. pr. Flatschat, Kopriva, Diminich, Blumauer itd. Ti gospodje drugega niso znali, kakor ljudstvo (delavce) na vse načine šikanirati, kaznovati z globami, z odpustitvijo iz službe itd., sami pa so bili največji delomrzi; hodili so vedno na lov ali lazili za puncami. Med temi sta se posebno odlikovala Kopriva in Diminich. Saj nasledki so se jeli že pojavljati. Koliko preprirov, nepotrebnih sodnijskih potov in pobojev je bilo, a vsega tega so bili v prvi vrsti krivi prejšnji voditelji, zlasti pa Kopriva in Diminich. Kaj je bilo treba, da je neki jako pameten, delaven in povsod priljubljen mladenič samo po krivici Koprive in Flatschata prišel ob oko? Sedaj je fant pohabljen za vse svoje življenje. In kak nered je bil v kantini in konsumu! Jedila slaba, v njih so se nahajale vsemogoče nesnage, v konsumu pa je manjkalo vsega vsepovsod in uboge rudarske žene so morale kupovati blago za drag denar drugje. Skrajni čas je že bil torej, da se je vodstvo malo ganilo in podregalo te tičke. Ali vsa hvala pa gre „Slov. Domu“, ki je tako neumorno branil in razkrival krivice, ki so se nam godile pod prejšnjimi voditelji. Zato pa vsakemu priporočamo ta list najbolje, saj sedaj so Flatschat, Kopriva in Diminich odstranjeni, ki so nam zabranjevali še celo brati „Slov. Dom“. Torej delavci vsi do zadnjega, naročite se na „Slov. Dom“. Za celo leto samo 3 krone, to ni velik denar, list pa prinaša toliko zanimivosti, da ga je res veselje čitati.

d Rdečkarjem v odgovor. Kdo bi si mislil, da se tudi rdečkarjem, to je soc. demokratom, po nas sline cede. Radi bi nas dobili v svoje kremplje, pa nas ne bodo! Če železničarje izžemajo na vse načine, nas ne bodo! Posebno se cede sline nekemu Sitterju po šentjanških delavcih. V zadnjem „Železničarju“ kvasi, da nas je 1800 organiziranih pri soc. demokratih. Ne vemo, ali se je možu sanjalo, ali je pa k 180 eno ničlo pridejal, samo da svoje že-

lezničarje bolj „nafarba“. Svetujemo mu, naj si le izbije iz glave te misli, in naj si zapomni, da pri nas v Št. Janžu rudarji nekoliko dalje mislijo, kakor železniški delavci, oziroma se ne dajo farbati. Organizirali se pa bomo in se že zbiramo, da bomo vsi do zadnjega pod enim krovom in to je v Narodni delavski organizaciji.

d **Zamorca** bi radi prali prejšnji gospodje voditelji, sedaj odkar so zlezli malo nižje, ko je g. inženir prišel semkaj. Čuli smo, da se pripravljajo g. Flatschat, da pošlje odgovor, to sicer ne vemo v kak list, menda v „Deutsche Wacht“ ali kam drugam. Čuli smo tudi, da pošlje tudi odgovor v „Slov. Dom“ na vse dopise v tem listu. Pomagal mu bo neki gospod s postaje baje s prestavo, ker g. Flatschat ni zmožen čisto nič slov. jezika. Naj se le oba potolažita in naj si dobro zapomnita, da zamorec, če ga še tako pereš, ostane vendarle črn. Imamo pa tudi še nekaj gradiva na razpolago za vsako silo. Torej le na dan, gospoda!

d **Lep božji namestnik.** Izginil je, oziroma popihal jo je v Ameriko prejšnji kaplan iz Tržišča pri Št. Janžu, Noč. Uganjal je baje razne „nečednosti“, da je tako nasitil svojo pohotnost. Najprej je prosil stran in je bil premeščem nekam na Gorenjsko. Ali ker je čutil, da mu postajajo tla vroča na Kranjskem, jo je popihal v Ameriko, predno ga je dohitela roka pravice. Pisal je dvema osebama razglednici iz Newyorka. Morda mu je še škof Bonaventura dal denar za pot. Kaj več naj nam blagovolita pojasniti o tem maziljencu „Domoljub“ ali pa „Slovenec“. Starši prizadetih otrok letajo sedaj okrog in tarnajo, kaj jim je storiti, dasi so že preje vedeli za to kaplanovo početje. Sedaj je že zastoj vse, preje bi se bili obrnili na sodišče. Škof je pa lahko ponosen na svoje kaplane. Sicer pa se ni čuditi: rdeča knjižica pač rodi sadove.

d **Župnik iz Št. Janža** je baje prepovedal dekletom, da ne smejo več delati pri premogokopni družbi, ker je nekaj deklet v blagoslovljenem stanu. Ena je sedaj že v tretjič in sicer z delovodjo, možem žalostnega spomina, ki mu je dalo vodstvo premogokopne družbe brco, kakor tudi Koprivi.

d **Poleg inženirja** smo dobili še drugega novega gospoda: delovodjo. Obadva znata dobro slovensko; prvi govori bolje hrvaško, ali delovodja govori bolj slovensko, kakor nemško. Ali glej jih: kakor bi se sramovala našega jezika, govorita večinoma nemško, dasi smo zadnje čase tu samo slovenski rudarji in to domačini. Pohvaliti moramo sicer dosedanje postopanje g. inženirja, da je malo potrebil nebodijih-treba elemente, vendar pa pričakujemo, da se nas ne bo zatiralo, kar se tiče narodnosti in jezika. Zlasti nas boli, da je službeni red, ki je preveden tudi na slovenski jezik, sestavljen v taki slovenščini, da ga

živ krst ne razume, niti sam g. Grebenc, ki ga lahko vsak dan bere nad vrati svoje pisarne. Radi bi znali, katera „brihtna“ glavica je spravila tako mešanico skupaj? Če mislite, gospoda, da smo rudarji vsi do zadnjega zabiti, se preklicano motite. Da, nekaj je kimavcev, ki tako kimajo, kakor so jim Flatschat in drugi ukazovali. Zato pa je tudi vse šlo tako po polzevo.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g **Nova šola**, ta glas gre zadnji čas po naši šolski občini, ki obsega z malo izjemo šentviško občino in pol šišenske občine, namreč vasi Dravljice, Zapuže, Pržan in Kamno gorico. Želja po novem šolskem poslopju je gotovo upravičena. Že več let se šolske sobe nahajajo prav v slabih lokalih in že bivši naš šolski vodja g. Žirovnik je pri vsaki priliki delal na to, naj se čim preje da šoli primeren dom. Toda takratni zastopniki šentviške občine so bili proti zidanju nove šole, češ, sedaj še ni dovolj denarja iz Bitenčeve ustanove. No, končno so sprevideli, da je to čakanje preneumno in sedaj so, kakor se vidi, drugega mnenja. — Prav, šola se bo torej zidala. Treba pa je misliti, kakšna bo šola, da bo zadostovala za dogledni čas. Prvo je treba misliti, kakšen je naš šolski okoliš. Naš šolski okoliš je gotovo predvsem kmetijski in obrtniški. Največ šolo obiskujočih otrok je kmetijskih staršev. Naj se torej stavi šola na tak prostor, da se zamore napraviti poleg šole lep šolski vrt, ki gotovo ni za kmetijske otroke brez pomena. Danes pa stoji v tem oziru stvar popolnoma napačno. Nekateri šentvidski gospodje namreč ne gledajo na to, na kakšnem prostoru naj bo šola, da zadosti svoji nalogi, temveč le na to, da se z novim dragim poslopjem okraši Šentvid. To pa ni prav. V Šentvidu je dovolj stavbnih prostorov, ki so popolnoma prazni in se dajo kupiti po primernih cenah. Samo na spodnji kraj od cerkve do kapele pri Poljanah je pet stavbišč. Dejansko pridejo le te v poštev, ker je pretežna večina šolskega okoliša spodaj Šentvida. Nad Šentvidom je namreč samo šest v Šentvid všolanih vasi, dočim jih je spodaj enajst, torej skoraj dvakrat toliko. Dolžnost zastopnikov spodnjih vasi je torej, da tu skupno nastopijo in zabranijo, da se šola ne zida zgoraj Šentvida, temveč da se zida na spodnji strani, ker so itak nekatere vasi kot je Glinca, Toško čelo, Podutik grozovito oddaljene. Tukaj naj obč. odborniki pokažejo, da so zastopniki svojih vasi, katerih splošno mnenje je, da naj bo šola na spodnjem kraju. Sliši se pogosto, da ta ali oni kmet pravi: „Če odborniki ne bodo skrbeli za to, da se varuje naša korist, bomo pa sami šli pred gosposko.“ Torej odborniki pozor: predno pride konkurenčna razprava, dobro pomislite in pogovorite se.

Vi imate odločilno besedo, ne dajte se zapeljati s prijaznimi besedami šentviških kavalirjev, da vas ne bodo kleli vaši potomci. Ničev je pa tudi zagovor, katerega zastopa Klanfar, namreč da če se šola zida na prostoru za Civhom ali pri kapelici, da na ta način ni v katastru Šentvid. V kataster Šentvid spada Šentvid ravno toliko kot Podgora in je to le vaško ime. Če se torej šola zida na teh prostorih, pridobi samo vas Šentvid eno stavbo in nič drugega.

g **Še vedno naša šola.** Naš gospod župnik Zabred se silno poganja, da bi se nova šola zidala na »Vovkovini«. Krajni šolski nadzornik g. Matjan mu je prav dobro povedal, da je ta prostor predrag, premajhen in preveč na nemirnem kraju. A gospod župnik le tišči s svojim predlogom naprej in se je celo v »Domoljubu« prav nizkotno zalotel v g. Matjana, dasi v Št. Vidu vsak otrok ve, da je za šolo veliko lepših in cenejših prostorov, nego je Vovkovo posestvo. Gospod Zorman na pr. bi dal za ta denar ravno toliko sveta in povrhu še en cel oral. Vovkova podrtija je pa že zato predraga, ker bi stalo samo odpravljenje starega materijala več nego 1000 kron. Zato ljudje slutijo, da ima gospod župnik še vsekaj drugega za ušesi. On je n. pr. kupil Kraljičevo hišo za drag denar, dasi ta hiša od potresa sem ni drugega kot ubit in dobro zvezan lonec. To hišo bi torej mož rad v veljavi vzdignil. Ker bi bila pri novi šoli, bi v njej lahko imel prodajalno za šolske potrebščine itd. Najraje bi pa mož zvalil svoje ovčice, da bi to hišo kupile in bi se v njej nastanilo — župnišče, dasi sedanje župnišče popolnoma zadostuje in ima več prostorov, kakor jih sploh kak župnik potrebuje. Res — ne bilo bi slabo, če bi ljudje vrgli župniku kar kakih 30 tisoč kron! Mož bi si toliko lažje kupoval pasje biče ter ž njimi uganjal v kozji rog svoje farane. Toda — prišel je prepozno v Št. Vid in njegovi »Čuki« zaležejo premalo! Pa še nekaj se govori. Danes ali jutri bi lahko prišel kak podjeten človek v Št. Vid, zidal na Vovkovem posestvu moderno hišo, otvoril v njej solidno trgovino in s tem ugnal tiste šentviške branjevece, ki prodajajo staro blago za drag denar. To bi pa ne bilo vseč kakemu Klanfarju, Kautmanovi Johani itd. — Zato pa ti »dobro ljudstvo« vrzi proč tisoče kron, da bode g. župnik spravil svojo hišo do veljave in ti bodo šentviški branjevci brez konkurence še naprej prodajali svoje blago za drag denar. Seveda vse to na »katoliški podlagi, v čast božjo in zveličanje duš«. Ljudje, ki vržejo kar 20 do 30 tisoč kron proč kakemu župniku na ljubo, pač ne zaslužijo nobenega sočutja, če se jim potem slabo godi.

g **V Št. Vidu** smo imeli pretekli ponedeljek, t. j. dne 31. januarja komisijonalni ogled za napravo in uredbo nove šole, zlasti pa, da bi se udeleženci šolske občine sporazumno izrekli za stavbeni prostor.

Najprvo je treba pribiti, da g. Zorman zahteva samo po tri krone štirjaški meter za stavbni prostor nove šole, dočim bi Vovkovo posestvo stalo okroglo 35 kron za štirjaški seženj. Te številke torej dosti jasno govore, za kateri stavbni prostor zamore glasovati mož poštenega značaja kot vesten, skrben in nesebičen zastopnik šolske občine v sedanjih razmerah že itak z davki preobloženega davkoplačevalca. Značilno pri tej komisiji je bilo posebno to, kako enostavno brez vsake debate, torej brez stvarnega premisleka so šentviški odborniki glasovali (kakor pri vojakihi na komando) za Vovkov stavbni prostor, akoravno je tako grozna razlika med ceno Vovkovega in Zoruanovega zemljišča. Res, imenitno disciplinirana armada! Samo dva odbornika sta bila zoper nakup Vovkovega sveta, in sicer gosp. Albert Vodnik iz Podutika in gosp. Ivan Zalokar iz Podgore, za kar jima vsa čast. Gosp. Vodnik je poudarjal, da je v krajnem šolskem svetu zato glasoval za Vovkovino, ako se drugod sploh ne bo mogel dobiti cenejši in bolj primeren ter večji stavbni prostor. Sicer je pa za prostor, ki bo cenejši, večji in leži v spodnjem koncu Št. Vida. V dotičnem zapisniku krajnega šolskega sveta pa to ni doslovno zabeleženo, kar se je pri tej komisiji tudi konstatiralo. Torej se nam vsiljuje vprašanje na gosp. predsednika Zabreta, zakaj in kako da se je sploh moglo izpustiti v zapisniku krajnega šolskega sveta to, kar je gosp. Vodnik kot član krajnega šolskega sveta pri glasovanju pripomnil. — Značilno je dalje tudi to, zakaj ni gosp. predsednik krajnega šolskega nadzornika gosp. Matjana k tej komisiji povabil. (Matjan se je sam potrudil, da se je udeležil te komisije, četudi kot nepovabljeni gost.) On (Zabret) je namreč dobro vedel, da bo Matjan dosledno vztrajal pri svojih, tehtnih, pisemno vloženi ugovorih proti nakupu Vovkovine. Občinski odborniki občine Zg. Šiška z gosp. županom na čelu so se vsi kot en mož z gnevom in vznevoljenimi uprli proti tako dragi kupčiji, kakršno je sklenil predsednik Zabret z Vovkom. Glasovali so za Vovkov (Zormanov) travnik s tem pristavkom, ako ne prodro, da odločno zahtevajo s podobčino Glince združeni svojo šolo. Izrekli so se med drugim, da pod Klanfarjevim in njegovega ponižnega sluga č. g. župnika Zabreta terorizmom nočejo nič več biti. Saj ni čuda! V svarilni zglede imajo žalostne poglede na zadolženo farno cerkev sv. Vida, na zadolženo mizarско zadrugo v Št. Vidu in na popolnoma izpušani vižmarski vodovod, pri katerih zgradbah in upravah ima Klanfar svoje kremplje vmes. V strastni jezi je proti tistim možem, ki so odločno nastopili proti nakupu Vovkovine, pričel Klanfar robato upiti in jih zmerjati. Toda možje se niso zmenili zanj, marveč se mu v obraz smejali, ker se jim ni zdelo vredno, da bi se z njim prepirali. Nato se je vršila debata o

dobivanju vode na izbranih stavbnih prostorih. Vprašal je namreč gosp. okrajni šolski nadzornik, kje se bo za Vovkovino dobila potrebna voda? Oglasil se je Klanfar ter izjavil, da je na Vovkovo posestvo napeljan vodovod in da je servituta tega vodovoda vknjižena na škofovih zavodih. Nato je vstal naš krajni šolski nadzornik, Matjan, ter gospodom v komisiji odločno in stvarno pojasnil, da Vovkovo posestvo nima vknjižene servitute do rabe vode in da je torej trditev Klanfarjevega Toneta neresnična. Klanfar je seveda končno to moral priznati, ter tako sramotno kapitulirati. Iz vsega tega vi, davkoplačevalci, sami lahko sklepate, kako vestno delata za vašo korist pri nameravani novi šoli Klanfar in njegov ponižni sluga č. gosp. župnik. Kajne, da bi bil naravnost tat svojega žepa tisti, ki bi na primer dal za strgano, slabo in še celo premajhno obleko 25 kron, ako lahko dobi zadosti veliko novo in dobro za tri krone. Molimo torej in prosimo: Reši nas, o gospod, Klanfarja in Zabreta!

g Po zaslugi naših klerikalcev še sedaj nimamo nadučitelja v Št. Vidu. Župnik Zabret se je namreč trudil na vse kriplje, da bi priboril nadučiteljski stolec učitelju Mihelčiču, kateremu se že celo otroci, ki sedevajo po šolskih klopeh, rogajo v obraz. No, Zabret si je mislil: kimal bo že, saj komandiral bom pa itak vse jaz. Pa glej spaka, šolske oblasti se niso kar nič strinjale s tem, kar bi ugajalo Zabretu in Mihelčiču ter so podelile tukajšnje nadučiteljsko mesto gosp. Bajcu, službujočemu dosedaj v Spodnji Idriji. Toda Zabret ne odjenja takoj po prvi klofuti. Prosil in moledoval je toliko časa, da je primoledoval Mihelčiču vsaj vodstvo obrtno-nadaljevalne šole, četudi je imel to vodstvo dosedaj vedno le nadučitelj. Razume se, da je s tem utrgan nadučitelju lep del letnih dohodkov. Zato se nismo prav nič čudili, ko smo začuli novico, da se gosp. Bajec baje resno upira prevzeti mesto tukajšnjega nadučitelja. Ha, ha, ti presrečni Št. Vid! Zdravniki so vsi ponudbo odklonili, nadučitelj se brani. O presneto morajo biti naši klerikalci daleč okoli na zelo slabem glasu, ker nikdo ne mara bivati med njimi. Hej Zabret, čuj, kaj ti svetujemo: »Namesto da bi na prižnici kričal, komu bodeš vzela ugled in veljavo, skrbi raje, kako boš dobil svoj izgubljeni ugled nazaj, saj vidiš, da v tvojo bližino že sedaj noče noben pameten in pošten človek!«

g Za kratek čas: M i n a: Oj ti ljuba moja Špelica, povem ti, da sem že kar čisto obupala, da bi mi »prečastiti« vrnili kronco, ki sem jo darovala za »Bogomilo.« — Š p e l a: Ne bodi že vendar tako sitna, saj veš, da so »prečastiti« kupili letos konja in kočijo; o to pa precej stane! — M i n a: Kaj — za moj denar se bodo postavljali saj — Š p e l a: Čakaj no, da povem. »Prečastiti« so božji namestnik, torej kar damo njim, damo bogu. Zato bomo vse

obilo poplačane na onem svetu. — M i n a: A tako! Sedaj mi je šele jasno, zakaj od vsakega drugega človeka že še kedaj kaj pade, le od duhovnika nikoli od nobenega nič.

g Iz Sele. Češnjčani, Studenjani in Rudničani zahtevajo že dolgo samostojno šolo na Češnjici. Dokler je v kranjski deželi še kaj veljala pravica, so povsod propadli in so za nekaj let odnehali od svoje zahteve. Sedaj pa, ko je klerikalna stranka prišla na krmilo in se več ne gre za pravico, ampak zato, kaj ustreza klerikalcem, so zopet ponovili svojo zahtevo, in gotovo se ne motimo, če trdimo, da jim bo vlada, ki ima pred klerikalci nek nerazumljiv strah, tudi ustregla. Komur so pa razmere znane, se pa mora za glavo prijeti in se čuditi, da se more kaj takega sploh zahtevati. Otroci s Studenega imajo do Sele komaj četrt ure, s Češnjice pol ure in to po lepi cesti. Če se jim pa v Selea predaleč zdi, pa jih radi sprejmejo v Železnike, do kamor imajo le samo deset minut. Najbolj upravičeni so še Rudničani, ker njihovi otroci hodijo sedaj v dražgoško šolo, kamor je pot res precej strma, dasitudi ne daljša, kakor bi bila na Češnjico. Zato, če bi se že ravno morala zidati nova šola, pa naj bi se vsaj na Rudnem, kjer je še precej rodovitnosti, med tem, ko gre na Češnjici menda bolj po francoskem načinu. Klerikalci nasprotujejo novim šolam še tam, kjer so res potrebne, a za to, ki bi se zidala iz same objestnosti, se pa na vso moč potegujejo. Naprednjaki nikakor nismo zoper šole, ker vemo, da tudi kmečki otroci potrebujejo šolskega pouka, če hočejo biti deležni svetovnega napredka. Ne gre nam pa v glavo, da bi se morala graditi ta res nepotrebna šola, ki bi naši občini naložila novo breme, samo da bi se klerikalci mogli hvaliti, češ: mi vse dosežemo. Ko se je v Seleh zidala nova šola, se je ravno vsled zahteve gornje strani zidala na kraju Sele proti Studenem in ravno vsled tega so tudi Bukovljani zahtevali svojo šolo. Sedaj bo pa stala selška šola ravno na oni strani vasi, odkoder ne bo nič otrok prihajalo. Ravno s tako pravico zahteva sedaj lahko tudi Dolenja vas svojo šolo, selška pa naj pade na enorazrednico. Ta zgled smo navedli zato, da ljudstvo izprevidi, kakšno je tisto hvaljeno klerikalno gospodarstvo in koliko se jim smili ljudski denar. Če pa imenovane tri vasi, ali pravzaprav oni iz teh vasi, ki to zahtevajo, postavijo šolo na svoje stroške, jo jim iz srea privoščimo. Da bi pa nekaj prenapetih petelinov na splošne stroške moškost uganjalo, proti temu pa odločno ugovarjamo.

g Iz selške doline. V glasilu naše duhovniške stranke in ne »SLS«, kakor so se neopravičeno krstili, to je v »Domo-ljubu« z dne 26. januarja t. l., piše nekdo

od Sv. Lenarta o cepljenju suhih vej na duhovniška drevesa, ter se spodtika nad naprednimi kmeti v Martinvrhu, kateri po večini niso in nočejo biti klerikalni podrepniki. In zakaj? Zgodilo se je pred nedavnim časom, da je župnik pri Sv. Lenartu hotel obremeniti že itak preveč z različnimi davki obremenjene posestnike, z novim povišanjem cerkovnikove bire. Pri sicer vernih in pohlevnih Martinvrharjih je naletel župnik na oster odpor, katerega ni niti najmanj pričakoval. Mislil je, da ima opraviti z nevednimi in neukimi ljudmi. Mislil je zase dobro, toda varal se je možiček, ker ravno tu, v navidez zapuščenem in visokem Martinvrhu, se nabajajo ljudje, ki so zelo zavedni in napredni ter jim ne zadostuje samo »Domo-ljubova« duševna hrana, temveč čitajo po večini tudi napredne časopise in zatorej se tudi ne ustrašijo kakega štrebarskega župnika, kateri nima pojma o bremenih kmetijskih posestnikov. Ako misli župnik, da bode kakor kak paša diktiral davke, se presneto moti. Mi hočemo, da izpregovori odločilno besedo najvišja instanca, in to je ministrstvo. Kmetje so se uprli in rekli: »Mi nočemo plačevati več bire, in če noče biti cerkovnik za sedanjo plačo, naj se pa dobi drug, ki bode rad opravljal cerkovnikovo službo za staro plačo«. Zavedni Martinvrharji so se pogovorili in sklenili, da ne bode dal nobeden prav nič več bire cerkovniku kakor preje. Da se pa prepričajo, ako se držijo vsi dogovora, sta šla dva zavedna posestnika za cerkovnikom, ki je po hišah biro pobiral. Drugo nedeljo po tem dogodku se je pa že predrznil prevzetni župnik povedati od dveh psov, da sta lajala za mežnarjem, ko je biro pobiral in vsakdo je takoj vedel, na koga letijo psovke. Obsebi umevno, sta bila ona dva posestnika opravičeno skrajno užaljena. Ko se je nekega dneva eden izmed na prižnici prizadetih srečal z zelo hrabrim in širokoustnim možakarjem, ga je popolnoma vljudno in prijazno pozdravil ter ga povabil, naj gre k njemu v hišo, da se bodeta nekaj zgovorila. Prej hrabri možiček pa zdaj ni bil toliko pogumen, da bi šel v hišo krščanskega kmeta, marveč jo je hitro odkuril naprej in rekel, da nima ničesar govoriti. Komaj je bil malo oddaljen, se obrne in zaupije nazaj, da bode tožil, zakaj se ga napada. No, ta je pa lepa; zdaj se še domač duhovnik ne bode smel več ogovoriti na cesti in to celo zelo dostojno, ter še celo od takih ljudi, ki živi od njih. Ali ne ve možiček, da je on radi nas tu in ne mi radi njega, in da on živi od nas in ne mi od njega. Res, prav zadnji čas je že, da odrine od nas in le pomilujemo Založane, ki bodo tega moža dobili za župnika. Svetujemo pa obenem sedaj mirnim Založanom, naj mu v pravem času greben odstrižejo, sicer bodo čutili posledice. Pod sedanjim mirnim in vobee priljubljenim župnikom, častitim gospodom Erženom, še ne znajo ceniti Zalo-

žani zlatega miru in ljubezni, ki biva med njimi. Vam g. župnik pa povemo na glas, ako bi v kratkem nas ne zapustili, pomenili bi se z Vami danes še nekoliko več ter Vas poučili o suhih vejah, tako Vas pa priporočamo najudaneje svojim sosedom Založanom, katerim bodete nadalje v pokoro, ako se ne poboljšate.

g **Zlato poroko** sta imela v Seleich pri Skofji Loki 78letni **Matevž Bergant** in 80letna **Maruša Bergant** iz Praprotna. Bog ju živi še mnoga leta!

g **Iz Javorij pri Poljanah** nam pišejo: Prejmite, gospod urednik, še od nas malo poročilo. Pri nas smo dozdej kaj malo zvedeli o svetu, kako drugod ljudje žive in kako napredujejo. Kako pa tudi? Vse, kar smo izvedeli, smo pobrali iz »Domo-ljuba«. Vendar se nam je začelo čudno zdeti, kako da ta list samo duhovnike hvali, koliko dobrega naredi za ljudstvo, kako jim pomagajo v stiskah in nesrečah. Dolgo smo vse to verjeli, a nazadnje smo pa začeli spoznavati, da ni vse zlato, kar se sveti. Zato nam daje tudi dober zgled naš gospod župnik sam. On zna dobro razbijati po prižnici in strašiti s peklom in hudičem, a še boljše se razume na svetle kronice. Denar je vse. Zato si je naš župnik Fajfar spravil skupaj že lepe denarce, odkar je pri nas. Omenil sem že, da smo čitali dosedaj samo »Domo-ljuba«. A prav ker smo ga čitali, so se nam pojavljali razni dvomi. Rekli smo: Ne bo vse tako, treba je še kaj drugega slišati in brati. Izvedeli smo, da izhaja drug kmetijski list, ki se mu pravi »Slovenski Dom« in da ta list piše bolj odkritosrčno. Zato smo se naročili še na ta list, da zvemo čisto resnico. Pa glej! Resnica v oči bode. Naš župnik je bil kar iz sebe, ko je zagledal prihajati v njegovo župnijo »Slovenski Dom«. Ni si dolgo pomišljal, kaj mu je ukreniti! Povedati moramo, da ima župnik poštni nabiralnik in da grede vse poštne pošiljatve skozi njegove roke. Kakor v cerkvi, tako si prilastuje tudi tu vso pravico. Če mu je všeč, odda pošiljatev stranki, če pa ni njemu pogodu, pa jo vrne, in naj bo pošiljatev razglednica ali list. Tako se je zgodilo tudi s »Slovenskim Domom«. Tebi nič, meni nič: nazaj. Seveda se je tu enkrat uredil. Naročniki so list reklamirali in stvar je prišla na dan. Župnik je dobil od nekod, sicer ne vemo odkod, migljaj ali ukaz, da tega ne sme več narediti, ker drugače skoči lahko drugič še v luknjo. Ker to ne gre, si je mislil, si pa drugače pomagati. Morda bo to še hujše strašilo. Preteklo nedeljo je oznanil na prižnici: Kdor si hoče naročiti liberalen list »Slovenski Dom« mu tega ne branim, povem pa, da ne bo dotičnik dobil odveze ne od mene, ne od kakega drugega duhovnika. — Gospod župnik, predobro vas poznamo. Ali je tak greh, če ima kdo naročen »Slovenski Dom«, da mu še odveze ne daste? Mi pa vemo, četudi nismo tako učeni, da Kristus ni tako učil in da ni takega greha, da bi

se ne odpustil. Pa kaj bi se o tem prerekli! Pošteno ni, ker vi ne oddaste reči, ki pridejo s pošto onim, katerim so namenjene. Še manj pošteno je, da glasovnice za razne volitve kar sami podpisujete, ko o tem volilec nič ne vedo. Pošteno in za duhovnika nevredno, ko zapeljuje k takemu delu še druge ljudi. Kdo pa vam daje odvezo za taka dela, ki so nepoštena za vsakega človeka, toliko bolj pa še za duhovnika. Povemo vam, da s takim strašilom lahko opravite še pri kakšni »pevki«, a pri nas zrelih možeh pa ne več. Čas je pa že tudi, da se takim neredom napravi pri pošti enkrat konec. Gotovo mora biti znano poštnemu uradu, kako svojevoljno postopa s pošto naš župnik Fajfar. Želja vseh ljudi je, da se mu ta pravica odvzame, saj je dosti vzroka za to. Tudi sposobnih ljudi imamo zato na razpolago, ki bodo lahko opravljali ta posel nepristransko in pošteno. Župnik se naj peča s cerkvijo, z božjo besedo. Čemu bi ga spravljala že vsaka nedolžna razglednica v zadrego? Se enkrat: S pošto ven iz župnišča!

g **Bleški grad**. Deželni zbor je sklenil ponuditi g. Muhru na Bledu za Bleški grad 600.000 K. Muhr zahteva 820.000 K, torej se je težko nadejati, da bi se kupčija posrečila. In vendar bi bilo to v narodnem interesu nujno želeči.

Notranjski novičar.

Novice iz Žirov.

n **Prometne zveze**. Snega imamo po ravnem en meter, po hribih še več. Poštni promet je bil za več dni ustavljen radi slabih prometnih zvez. V takih slučajih se najbolj pokaže nujna potreba železnice v naše kraje, ko nas skoro vsak večji sneg loči za nekaj dni od ostalega sveta. Malokje po deželi se domača industrija tako lepo razvija, kakor v Žireh. Čevljarstvo in čipkarstvo kraj lepo povzdiguje in povzročuje, da se Žiri lepo razvijajo. Zato se pa tako živo, kakor nikjer drugod čuti potreba po zboljšanju prometnih sredstev. Cestne zveze z Rovtami nam že desetletja obetajo tako, da že danes skoro nihče več ne verjame, da se bo sploh kdaj gradila. Največja želja vseh občanov je pač ta, da bi se gradila skozi našo lepo in procvitajočo občino železnica. Nobena stvar bi nam toliko ne koristila, kakor železnica. — Dne 24. januarja smo bili povabljeni na razgovor o novih kranjskih železnicah, pa se tega sestanka radi padlega snega nismo mogli udeležiti. Zato se obračamo tem potom javno do naših zastopnikov in sploh vseh odločujočih faktorjev s prošnjo, da zastavijo v to svrhu vse svoje moči, da se zgradi kaka bodoča železniška zveza bodi že od koderkoli skozi Žiri. Obljubovali ste na mjo že dostikrat, zlasti pa ob volitvah. Prosimo, da svoje obljube tudi izpolnite. To je vsesplošna želja skoro brez izjeme vseh občanov.

n **Kaplan Perko** je v nedeljski pridigi raz lece razlagal, da bi moral vsak brezverec, ako bi bil dosleden, napraviti samomor, ker življenje ni toliko vredno, da bi se splačalo živeti radi njega samega. Nekoliko filozofije za tercijalke, kaj ne da. Nam pa se dozdeva, da je največ brezverstva v vrstah pobožnjakov in takoimenovani brezverci imajo stokrat lepše verske nazore kot hinavski tercijali. Ljudski rek pravi: »Bolj če je pobožen, bolj se ga boj«, in resnica je, da nikjer ni večje in zopernejše hinavščine kakor med novodobnimi kristijani. Kako pa izpolnjujejo ti ljubezen do bližnjega, ve vsak. Nasprotnika hočejo pobiti, uničiti, ga prezirajo in zasramujejo, nasprotni so vsemu, kar ne služi njih samoljubju. Stokrat bližje Kristusovim naukom so pravi svobodomiselci. In ker imajo popolnejše nazore o življenju, imajo tudi večjo ljubezen do njega. In če bi pravi brezverci pričeli končavati življenje, bi se gotovo najbolj praznile vrste klerikalcev, ki imajo največjo vero v »zlato tele«, v posvetno moč in v uživanje. Vero pa samo izrabljajo v to, da lažje dosežejo svoj namen. Največji brezverci in najslabši ljudje so klerikalei.

n **Za pouk in kratek čas.** Večja družba ljudi gre mimo »Štrikarice«. Ozirajo se novo eternitovo streho in prenovljeno hišico. A. pripomni: »Tukaj se lahko vsak nevernež prepriča, da molitev pomaga. Druge čipkarice služijo komaj za vsakdanji kruh, dočim »pobožna« in lahkokrila »Franca«, ki zavzema v Marijini družbi odlično mesto in je celo gospodu kaplanu tako všeč, da jo večkrat k sebi povabi, elegantno preobrazuje svojo bajto in leta sem in tje tako kakor svobodne »vile«. Ako ni tukaj očiten vspuh molitve in božjega blagoslova, potem ga sploh ne vem kje iskati.« B., C. in D.: odgovorijo soglasno: »Ej, molitev, molitev, ta pomaga, osobito ona združena, kipeča »molitev«, ki prihaja iz dveh enako gorečih src!« —

Novice iz Kotedršice.

n **Umrla je** 25. januarja g. Frančiška Cunta, stara šele 23 let. Pokojnica bi se imela dan popred, ko je umrla, poročiti, a mesto k poroki, je morala v mrzli grob. Zbolela je med oklici za pljučnico. Blagi pokojnici sveti večna luč!

n »Čitalnica« se je minuli teden preselila iz dosedanjega prostora v hišo gospe Marije Korče, v kateri se nahaja c. kr. poštni urad. Za predsednika »Čitalnice« je bil na zadnjem občnem zboru, ki se je vršil minuli mesec, izvoljen g. Ivan Korče. Upamo, da se bo »Čitalnica« pod njegovim vodstvom kar najlepše razvijala.

n **Naročnike »Slovenskega Doma«,** ki prejema list v »Čitalnici«, se prosi, da kdor še ni plačal naročnine za letošnje leto, naj to čimprej stori, da bodo list redno

dobivali. Naročnina je jako nizka, celo leto samo tri krone. Torej možje, naročite »Slovenski Dom«. Ta list naj bi ne manjkal v nobeni slovenski kmečki hiši!

n **Zvezdo repatico** so videli nekateri ljudje dne 19. januarja nad našo vasjo krog 7. zvečer. Rep se je lepo videl s prostim očesom. Rastezal se je navzgor po nebu.

n **Gasilno društvo** priredi v nedeljo 6. t. m. zvečer v gostilni ge. Marije Korče plesni venček. Prijatelji zabave se vabijo.

n **Iz Postojne.** Hej! Vsepovsod planinci so veseli. Li notranjski bi zaostati smeli?! O ne, nikoli, nikdar ne, »pr'streli«! — Da pleša se na Nanosu zaceli, kupili smo že več kot dve parceli, — kjer bomo kočo zidati začeli. — Sedaj bi radi zlate kron'ce šteli, — zato smo se za »plesni venček« vneli. — V Postojni, tam »pri Kroni« v hoteli — se šestega svečana zavrteli — in se vrtili bomo celo noč, v dan beli. — Ko bodo s koče po Notranjski celi — planinci res prelep razgled imeli, — potem pa zadoščenje bomo želi.

n »**Sokol**« na **Vrhnikih.** Na občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo, dne 23. januarja t. l. je bil izvoljen ta-le odbor: Jos. Lenarčič, starosta; Ivan Tomšič, podstarosta; V. Perne, načelnik in tajnik; Ignacij Kunstelj, blagajnik; Jos. Jurca, D. Setine, Ivan Kos, Jasip Antos, Stanko Kermavner, Ciril Igljč in Ivan Tischler, odborniki. V odsek za zgradbo »Sokolskega doma« so bili izvoljeni: Gabriel Jelovšek, Rudolf Ramor, Ivan Tomšič, Josip Antos in V. Perne.

n **Veliko slavnost s plesom** prirede erzeljski klerikalei v hotelu »pri Sivcu«. Ples prirede proti škofovi prepovedi iz veselja, ker so bile razveljavljene občinske volitve. Pravijo, da bo posetil ples tudi g. Kovač iz Branice. Ples se vrši na pepelnično sredo zjutraj. Naj se le vesele klerikalei v postu, mi se bomo pa na veliki teden po volitvah.

Eden izmed devetih.

n **Notranjski planinci** opozarjajo še enkrat na svoj plesni venček, ki se vrši v Postojni v hotelu »pri Kroni« na pustno nedeljo. Prireditelj je prva te vrste na Notranjskem. Posetnike čakajo mnogovrstna presenečenja. Ako bi kdo po pomoti vabila ne bil prejel, naj pride vseeno na ta plesni venček. Vsak prijatelj neprišiljene zabave v krogu vedno veselih planincev je dobro došel.

n **Iz Trnovega na Notranjskem.** Povsod beremo ali slišimo, da priredijo kje kako veselico ali predstavo. Samo tukaj v Trnovem vse spi. To ni lepo za Trnovce, da ne bomo imeli tukaj za pust nobene veselice ali predstave. Tukaj je treba nastopati javno in pogumno, potem se nas bodo nasprotniki bali, pa tudi upoštevali.

Med ljudstvom se mora delovati vedno. Dalje manjka med nami pred vsem strankine discipline. Zdaj imajo tudi »Čuki« tiste njihove komedije, za katere se pa mi brigamo kakor za lanski sneg. Zdaj se vidi kako načelnik »Čukov« Ludve organizira svoje podčuke. Hvali se, da ima dobre nazore on, da dela za vero in da se mladina ne pohujšuje. Res, kaj bi bilo z vero, če bi je ne branili »Čuki«! Vendar kaj bodete rekli, dragi bralci, če se pije pozno v noč, pa če se še pisane liste meče, poleg tega se pa še tako govori, da si človek ušesa maši. To je res dobra organizacija za mladino šestnajstih ali sedemnajstih let. Enkrat sem bil tam, pa sem nevedoma nekaj rekel od čuka, pa kako me je začel gledati tisti enooki tajnikov Lojze. Da bi imel obe očesi, bi me gotovo z njima snedel. Ta Lojze je tudi načelnikov namestnik. Takega otroka, ki ima komaj 15 let, izvolijo za načelnikovega namestnika. Pa mora biti že brihtena glavica. Tudi Škudov Tone si zelo glavo ubija z njihovo organizacijo, pa ima ravno tako smolo kakor pri dekletih. — Mraza nimamo hudega. Naši lediščarji se bojijo, da letos ne bo mogoče ledu dobiti, ker druga leta so ga ob tem času že spravili. Drugičkrat poročam kaj več. — Na zdar!

n **Iz Ustja.** Spoštovani g. urednik! Ker ni tukaj nobenega moža ali mladeniča, ki bi razkrinkal početje našega kurata Antona Jeriša, sprejmite v predale cenjenega »Slov. Doma« mal dopis slovenskega naprednega dekleta. Po zimi imamo mnogo praznikov, torej tudi mnogo cerkvenih opravil. Toda, če mislite, da slišimo v naši cerkvi razlago Kristusovih naukov, se jako motite. Naša cerkev je prava politična beznica, kjer se ne sliši nič drugega kakor zabavljanje in zmerjanje. Nedavno pa je prišel župnik s prižnice na sredo cerkve s papirjem v roki ter začel pregledovati ljudi po klopih. Gorje tistemu, ki nima plačanega sedeža! Nad nekim stari možem s Planine je tako rentočil, da se je revež vsem smilil. In potem gre ves raztogoten pred oltar, kjer daruje sveto mašo. Res, sam Izveličar mora biti vesel takega mašnika. Ko gremo iz cerkve, seveda ni drugega slišati kakor zabavljanje in šale o našem nuncu. Obžalovanja smo vredni Ušani, ker imamo takega duhovnika, toda pomagati si ne moremo. Kako bi se ga radi iznebili, ali drži se nas kakor pečat na papirju. Najbolj vnet je pa naš nunc za kronice. Povsod so nastavljene proglete, da bi ljudje notri metali, toda kaj naj mečejo notri, ko so vsi dosti večji reveži kakor naš nunc. Res ne vemo, zakaj naj bi lačna ovca pitala sitega medveda. Tudi je nam znan oni pregovor, ki pravi: Farška bisaga ni nikdar polna.

Razširjajte „Slovenski Dom“!

Ameriška novica.

a **V Jolietu** je umrl Alojz Mauser. Umreti je moral v svoji najlepši starosti. Rojen je bil rajnik leta 1876 v Novem mestu na Dolenjskem, odkoder je prišel za svojimi starši v Ameriko pred kakimi osemnajstimi leti. Tu se je pridno prijel dela in je svoj čas v družbi s svojima bratoma Ivanom in Josipom prevzel dobroznano gostilno. Vsi trije bratje so uspevali in si zgradili vsak svojo hišo na N. Broadway blizu Theilerjevega parka.

LISTEK.

Ženitovanje bo.

»Nič ne rečem, Kocjan, da ti ne dam naše Mieke, nič ne rečem, ampak sedaj še ne, sedaj še ne. Saj veš, da jo doma potrebujemo, saj veš, potem pa, ali ni precej zadolženo pri vas, da, zadolženo? Tvoj stari, Bog mu daj dobro, ni bil najboljši gospodar, tvoj stari, da tvoj oča, Bog mu daj dobro! Saj veš, neč ne rečem, nič bi ne rekel, kar dal bi ti jo, našo Micko, čeprav jo še potrebujemo, kar dobil bi jo, ampak na takšno posestvo, ki je tvoje od danes do jutri, je ne dam, da, od danes do jutri. Je ne dam. Delaj in varčen bodi! Trikrat obrni krajcar, preden ga daš iz rok. Trikrat ga obrni! Pa ti si priden, samo tvoj stari, Bog mu daj dobro! Potem pa pridi! Prirediš vole, prodaš vole, na, pa imaš tri stotake! Gorke nesi skopuhu skopušastemu, Matijeju izpod Gore, gorke jih nesi! Kadar se iznebiš njegovega dolga, pa pridi! Koj ti dam Micko, ko ti ne bo sedel Matijeja za vratom, ko ne bo več mogel vpiti po fari, da je tvoje, mladega Kocjana posestvo, njegovo, da je njegovo. Denar mu vrzi, pa pridi po Micko. Ako znaš pridobivati in varčevati, bo Micka tvoja. Ako nisi kot tvoj oča, Bog mu daj dobro, bo Micka tvoja.«

Stari gospodar in oče Primož se je počehljajal za ušesom in dejal pipo v usta.

»Kar tvoja bo,« je ponovil. »Lepo doto bo dobila, ampak prej je ne dobiš, dokler se ne skazeš moža. Micka, Micka!« je nato zaklical. »Kje le hodi dekle? Saj sem jo videl nedolgo prej tamle za voglom, Micka!«

Mladi Kocjan, zastaven in zal korenjak je sedel zraven očeta Primoža za javorjevo mizo in poslušal njegove modre besede. Nič ni rekel, samo časih so se mu zasvetile oči in vesel je bil njegov pogled.

»Tako, oča, mislite! Naj pa bo! Saj lahko čakam, oča. Nazadnje pa, saj ni samo vaša na svetu. «Nasmeh mu je spreletel ustne, a takoj nato šo mu še bolj zasijale oči, zakaj v hišo je stopila Micka, lepa hči očeta Primoža. Slišala je zadnje besede mladega Kocjana, in zelo jezno je pogledala lepega snubača.

»No, kaj je očka, ali me niste klicali?«

»Sem te klical, da, pa zdaj je že vseeno. Saj si slišala, kaj je rekel tale tvoj fant.«

»Kaj pa je rekel?«

»No, da nisi samo ti na svetu.«

Micka je zopet s hudim nasmehom pogledala mladega Kocjana.

»Ti da si to rekel?«

»Oča Primož,« se je obrnil snubač k očetu Primožu, »saj res ni sama na svetu.«

»No, kaj pa!« se je zasmejala Micka, »saj je tudi Mačkonova Špela še, ki se že moži petdeset predpustov. Veste očka, sicer je pa nalašč tako govoril, zakaj me pa mu ne daste! Tako rada bi se že vzela.«

»Vesta, otroka, ne bo nič! Sta še preveč smrkava, pa mokra za ušesi. Kocjan, kadar boš priredil dva volička in plačal Matijeja izpod Gore, tistega skopuha skopušastega, pa pridi spet! Zdaj pa srečno hodi!«

»I no, če je tako, pa pojdem, ampak to vam povem, da me ne boste še klicali.«

»Oho, jaz te bom klical. Ti preklicani Kocjan! Kako pa govoril!«

Fant je šel proti durim, pa dekle mu je zaprlo pot.

»Nikamor ne boš hodil, ne! Kar nazaj sedi za mizo! Vem, da bi se rad izmuznil, pa se ne boš!«

»Punca,« je zavpil oča Primož, »tak ga pusti! Naj gre, kamor hoče!« Ves je bil zaripljen v obraz in oblastno je pihal oblake dima.

»Nak! Nazaj naj sede, jaz čem tako!«

»Bom pa! Vidite, očka, da me ne pusti!«

Sedel je za mizo in Micka k njemu. Z rokami sta se lovila pod mizo in se smejala.

»Očka, kaj ne, da bo predpustom poroka?«

»Ne bo ne! Kocjan, kadar boš prodal dva volička, pa jo dobiš, Micko! Prej pa ne, ali naj se zakolnem, da ne!«

»Oča, ali volička raseta prepočasi! Spomladi sem ju že kupil, pa nočeta nikamor od tal! Matijeja bom lažje plačal z vašim denarjem! Kaj ne, Micka?«

»Da, da, oča! Volička raseta prepočasi, nama se pa mudi!«

»Micki se mudi,« je pritrdil Kocjan. »Da veste, oča Primož.«

»Buspritleh,« je zarojil gospodar, »zdajpa ravno ne! Še tri leta bosta čakala, če jaz tako pravim.«

»Micka ne more čakati,« je spregovoril z nasmehom Kocjan. »Kaj ne, Micka?«

Dekle ga je srdito butnilo s kolenom in prijel za ušesa.

»Ti presneti Kocjan, ali nisi ti kriv!«

»Ne bodi huda, saj te imam rad! Oča, kar dajte mi Micko!«

»Če pravim, da ne, pokle je ne! Saj ne gori voda!«

»Če pa začne goreti?« se je zasmel Kocjan, in Micka je zardela, kot bi jo vščipnil rak v lica.

»I, kaj pa je vendar, otroka? Pa saj nisi Micka — Pa saj nisi, Kocjan —«

»Veste, oča Primož, jaz, Kocjan, sem kriv, da se morava z Micko vzeti predpustom.«

Oče in gospodar Primož je skočil pokonci.

»Otroka, pa kaj takega! Zakaj pa ni sta precej povedala! Kje je pa moj klobuk! Kar koj stečem k Matevžu, ki dela skrinje in zibke, naj napravi balo za našo Micko! Ti, Kocjan, pa pojdi k fajmoštru, ti, Micka, pa teči k mojškri! Otroka, zakaj pa ni sta prej povedala!«

»Ko pa volička tako počasi raseta,« je rekel Kocjan in objel Micko.

Janez Grom.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 29. januarja 1910.

Trst: 15, 48, 37, 51, 90.

Linc: 83, 26, 48, 69, 62.

Dvignjene v torek, dne 1. februarja 1910.

Praga: 60, 56, 43, 76, 26.

Na prodaj!

Izvrstna v dobrem glasu sloveča **gostilna** v večjem trgu na **Spod. Štajerskem** se zaradi preselitve **takoj proda**. Po želji se odda tudi **lepo polje s sadonosnikom**.

Kje, pove upravništvo „Slov. Naroda.“

11 3-1

Posojilnica v Črnomlju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

daje posojila po 5% in 5½.

na osebni kredit tudi po 5½%

in jih izvršuje kar najhitreje in najceneje.

Hranilnim vlogam daje 4½% obresti,

ki se pripisujejo s 1. januarjem h glavni in da bi stranka morala knjižico predložiti; tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojilnica ima 1502 zadrugnikov, svoj lastni dom in preko 1.600.000 K hranilnih vlog.

Rezervni zaklad znaša 42.000 K.

Denar se lahko tudi po pošti pošilja in vzdiguje.

Naslov: „Posojilnica v Črnomlju.“

5 12 -2 Načelstvo.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“

priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnice

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim!

20 52-30

Kri! dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. — Polo-
vico stroškov prihranite v
Moč! gospodinjstvu na kavi,
sladkorju in mleku, ako
pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl.
Trnkóczyja
sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

v Ljubljani zraven rotovža.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 „ „ „ II. „ . . .	1	—	1	20
1 „ „ „ III. „ . . .	—	90	1	12
1 „ telečjega mesa . . .	1	40	1	72
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	90	2	—
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	2	—	2	10
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
1 „ jagnjetovega mesa . . .	1	20	1	40
Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	40
1 kg masla . . .	2	40	2	60
1 „ masla surovega . . .	2	40	3	20
1 „ masti prašičje . . .	2	—	2	20
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	80	2	—
1 „ slanine prekajene . . .	—	—	2	—
1 „ sala . . .	1	88	2	—
1 jajce . . .	—	6	—	9
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	10	—	—
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	50	2	10
1 golob . . .	—	45	—	50
1 raca . . .	—	—	—	—
1 gos . . .	—	—	—	—
1 kapun . . .	4	—	4	50
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	46	—	—	—
100 „ „ „ 1 . . .	45	50	—	—
100 „ „ „ 2 . . .	45	—	—	—
100 „ „ „ 3 . . .	44	—	—	—
100 „ „ „ 4 . . .	43	—	—	—
100 „ „ „ 5 . . .	41	—	—	—
100 „ „ „ 6 . . .	39	—	—	—
100 „ „ „ 7 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ 8 . . .	16	—	—	—
100 „ koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	39	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	37	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	33	—	—	—
1 l fižola . . .	—	22	—	32
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	40	—	48
1 „ kaše . . .	—	20	—	22
1 „ ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	28	—	—	—
100 „ rži . . .	18	50	—	—
100 „ ječmena . . .	15	—	17	—
100 „ ovs . . .	16	50	19	—
100 „ ajde . . .	17	—	19	—
100 „ prosa belega . . .	17	50	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	15	—	17	50
100 „ krompirja . . .	5	50	6	—
Lesni trg.				
Na trgu je bilo				
— voz in — čolnov z lesom				
Cena trdemu lesu od 10 K — h				
do 11 K 50 h za m ³ .				
Cena mehkega lesu od 9 K — h				
do — K — h za m ³ .				
Trg za seno, slamo in steljo.				
Na trgu je bilo				
— voz sena	9	—	10	70
— „ slame	7	—	10	40
— „ stelje	—	—	—	—

Popravila in preobleke točno in cenó.

Popravila in preobleke točno in cenó.

Najcenejše solnčnike in dežnike
domačega izdelka priporoča 3 52-6

Josip Vidmar

— v Ljubljani —

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

Ali ste že vposlali naročnino za „Slovenski Dom“? Ako še ne, pošljite jo takoj!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavničã K 3,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur do bavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

10 48-1

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

2 52-6